

Stöduppgifter för kemi 1-30 hp

Lund den 2007-08-13

Kemisk bindning. (KEMA00, KEMA02).....	2
Kemisk jämvikt. (KEMA00, KEMA02).....	5
Protolysjämvikter. (KEMA00, KEMA02).....	12
Termokemi. (KEMA00)	18
Elektrokemi. (KEMA02)	20
Organisk kemi. (KEMA01)	23
Kinetik. (KEMA02, KEMA03)	30

Kemisk bindning (KEMA00, KEMA02)

- Mellan HCl molekylerna förekommer svaga dipol-dipol krafter. NaCl är en jonförening där jonbindning är den dominerande bindningen mellan jonerna. Jonbindning är en stark bindning. NaCl har alltså högst kokpunkt.
  - Både CH₄ och SiH₄ är opolära molekyler, vilket innebär att mellan molekylerna dominerar i båda fallen dispersionskrafter. Dispersionskrafter ökar med ökad storlek av molekylerna, vilket i detta fall betyder att SiH₄, som är störst, har starkast krafter mellan molekylerna och därmed högst kokpunkt.
  - HF och HCl är polära molekyler. Mellan HF molekylerna dominerar vätebindning, medan dipol-dipol krafter dominerar mellan HCl molekylerna. Eftersom vätebindning är den starkaste av dessa bindningstyper har HF högst kokpunkt trots att HF molekylen är minst.
  - Både mellan H₂O molekylerna och mellan CH₃OH molekylerna dominerar vätebindning. Den är starkast mellan H₂O molekylerna vilket innebär att H₂O har högst kokpunkt. Ju större kolkedjan blir i en envärd alkohol (en –OH grupp) desto mindre kan vätebindningen göra sig gällande och desto större betydelse får den svaga dispersionskrafter. Det är en förklaring till varför endast alkoholerna med korta kolkedjor som CH₃OH, C₂H₅OH och C₃H₇OH är lösliga i vatten medan alkoholerna med längre kolkedjor svårslösliga i vatten.
- Ädelgasena förekommer som enatomiga molekyler. Både mellan Xe-molekylerna och mellan Ar-molekylerna dominerar dispersionskrafterna. Eftersom Xe-atomerna är större än Ar-atomerna blir krafterna mellan Xe-atomerna starkare och alltså har Xe högre smältpunkt. (Dispersionskrafterna ökar med storleken av molekylerna)
  - Mellan NH₃-molekylerna dominerar vätebindning och mellan PH₃ – molekyler dominerar dipol – dipol attraktion. Eftersom vätebindning är betydligt starkare än dipol – dipol bindning blir kokpunkten för NH₃ högre än kokpunkten för PH₃.
- NH₃ löses i H₂O. Båda ämnena är polära. Lika löser lika. b) HCl löses i H₂O. Samma svar som i a) c) I₂ löses i CCl₄. Båda ämnena är opolära. Lika löser lika. d) KCl löses i H₂O. KCl är en jonförening och löses då av polärt lösningsmedel.
- Gruppen –NH₂ är polär liksom NH₃ och alltså hydrofil. b) –CH₃ är opolär liksom CH₄, och alltså hydrofob. c) –OH gruppen är polär och alltså hydrofil.
- Allmänt gäller att en karbonat eller vätekarbonat reagerar med saltsyra under bildning av koldioxid, CO₂. Reaktionsformeln i detta fall kan skrivas:
$$\text{CaCO}_3(\text{s}) + 2\text{HCl}(\text{aq}) \rightarrow \text{CO}_2(\text{g}) + \text{H}_2\text{O}(\text{l}) + \text{CaCl}_2(\text{aq})$$

6. a) Korrekt. I sura oxider är det kovalenta inslaget stort vilket medför att sura oxider är molekylföreningar.
 b) Fel. Kalciumoxid är en basisk oxid, vilken löses av en syra: $\text{CaO} + 2\text{HCl} \rightarrow \text{H}_2\text{O} + \text{CaCl}_2$.
 c) Korrekt. Fosfor(V)oxid är en ickemetall oxid och alltså en sur oxid
 d) Fel. Oxidationstalet för svavel i SO_2 är +IV och oxidationstalet för svavel i SO_3 är +VI. Den oxid som har det högsta oxidationstalet på svavel ger den starkaste syran .
 e) Korrekt. Koppar(II)oxid är en basisk oxid och löses av en syra.
7. A) $\text{S} \rightarrow \text{SO}_4^{2-}$. Oxidationstalet (OT) för svavel i $\text{S} = 0$, i $\text{SO}_4^{2-} = +\text{VI}$. Ökning av OT betyder oxidation.
 B) $\text{S} \rightarrow \text{S}^{2-}$. OT för svavel i $\text{S} = 0$, i $\text{S}^{2-} = -\text{II}$. Minskning av OT betyder reduktion.
 C) $\text{S}^{2-} \rightarrow \text{SO}_3^{2-}$. OT för svavel i $\text{S}^{2-} = -\text{II}$, i $\text{SO}_3^{2-} = +\text{IV}$. Ökning av OT betyder oxidation.
 D) $\text{SO}_4^{2-} \rightarrow \text{SO}_3^{2-}$. OT för svavel i $\text{SO}_4^{2-} = +\text{VI}$, i $\text{SO}_3^{2-} = +\text{IV}$. Minskning av OT betyder reduktion
 E) $\text{S}^{2-} \rightarrow \text{HS}^-$. OT för svavel i $\text{S}^{2-} = -\text{II}$, och i $\text{HS}^- = -\text{II}$. Här är alltså ingen ändring i OT. Varken oxidation eller reduktion.
8. Skillnaden i elektronegativitet mellan atomerna i de olika föreningarna är störst i KF. KF är svaret på frågan.
9. CaO och Na_2O är metalloxider dvs basiska oxider. De övriga är icke-metall oxider dvs sura oxider.
10. $\text{CaO} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{Ca(OH)}_2$. Som framgår ur reaktionsformeln ger 1 mol CaO upphov till 1 mol Ca(OH)_2 . Vi måste beräkna hur stor substansmängd 100 kg CaO motsvarar. Vi vet att
- $$n = \frac{m}{M} \quad \text{där } M = (40,1 + 16,0)\text{g/mol} = 56,1 \text{ g/mol och massan } m = 100 \text{ kg. Då blir}$$
- $$n = \frac{100 \cdot 10^3}{56,1} \approx 1,783 \cdot 10^3 \text{ mol. Enligt reaktionsformeln blir } n(\text{Ca(OH)}_2) = 1,783 \cdot 10^3 \text{ mol.}$$
- Molmassan för Ca(OH)_2 är $M = 74,1 \text{ g/mol}$. Massan för Ca(OH)_2 ges då av $m = n \cdot M$ dvs $m = 1,783 \cdot 10^3 \cdot 74,1 \approx 132 \cdot 10^3 \text{ g} = 132 \text{ kg}$.

11. $\text{Ba}(\text{OH})_2 \cdot 8\text{H}_2\text{O}$ löses i vatten enligt formeln $\text{Ba}(\text{OH})_2 \cdot 8\text{H}_2\text{O}(\text{s}) \rightarrow \text{Ba}^{+2}(\text{aq}) + 2\text{OH}^-(\text{aq})$.
 Substansmängden OH^- och koncentrationen av OH^- blir dubbelt så stor som den
 ursprungliga mängden och koncentrationen av $\text{Ba}(\text{OH})_2 \cdot 8\text{H}_2\text{O}$. Vi börjar därför med att
 beräkna substansmängden och koncentrationen för $\text{Ba}(\text{OH})_2 \cdot 8\text{H}_2\text{O}$.

$$m(\text{Ba}(\text{OH})_2 \cdot 8\text{H}_2\text{O}) = 1,06 \text{ g} ; M(\text{Ba}(\text{OH})_2 \cdot 8\text{H}_2\text{O}) = 137,3 + 2(16,0 + 1,008) + 8(2 \cdot 1,008 + 16,0) = 315,4 \text{ g/mol}$$

$$n = \frac{m}{M} \Rightarrow n = \frac{1,06}{315,4} \approx 0,0033608 \text{ mol} . \text{ Koncentrationen ges av } c = \frac{n}{V} \text{ och blir då}$$

$$c = \frac{0,0033608}{0,600} \approx 0,005601 \text{ mol} / \text{dm}^3 .$$

Hydroxidjonkoncentrationen blir då: $[\text{OH}^-] = 2 \cdot 0,005601 \text{ mol/dm}^3 = 0,0112 \text{ mol/dm}^3$.

Neutralisationsreaktionen blir $\text{H}_2\text{SO}_4(\text{aq}) + 2\text{NaOH}(\text{aq}) \rightarrow \text{H}_2\text{O} + \text{Na}_2\text{SO}_4(\text{aq})$.

Ur formeln framgår att 2 mol NaOH neutraliserar 1 mol H_2SO_4 .

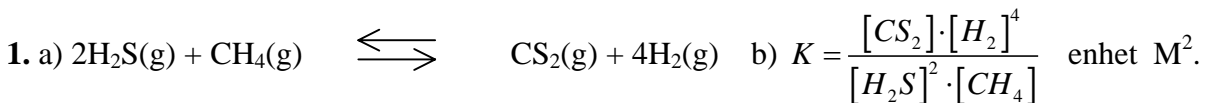
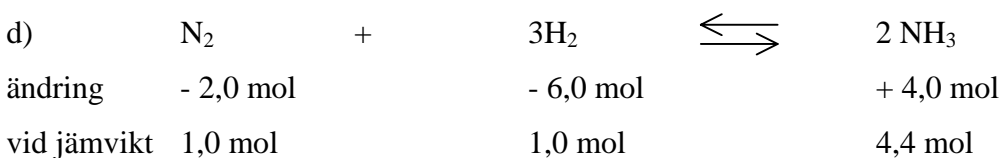
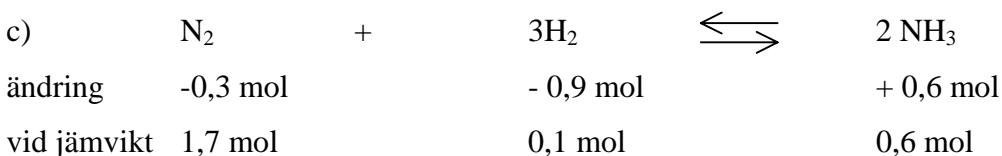
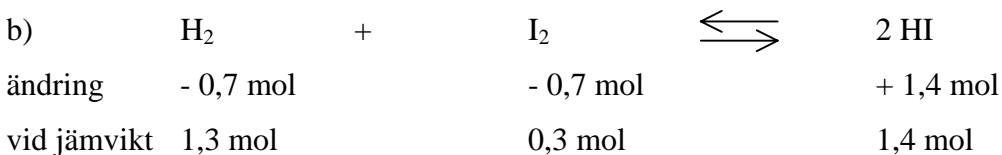
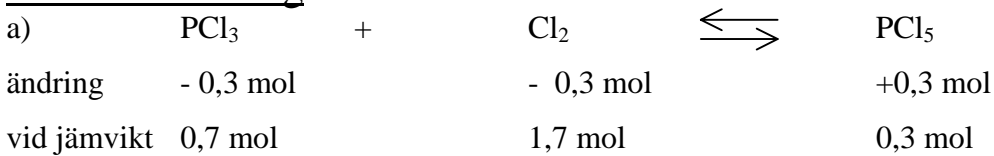
Aktuell substansmängd NaOH beräknas ur sambandet $n = c \cdot V$ vilket ger

$n(\text{NaOH}) = 2,0 \cdot 20,0 \cdot 10^{-3} = 40,0 \cdot 10^{-3} \text{ mol}$. Antalet mol svavelsyra som neutraliseras är hälften
 dvs $20,0 \cdot 10^{-3} \text{ mol}$. Eftersom koncentrationen av H_2SO_4 är $4,0 \text{ mol/dm}^3$ blir volymen

$$V = \frac{n}{c} \text{ vilket ger } V = \frac{20 \cdot 10^{-3}}{4,0} = 5,0 \cdot 10^{-3} \text{ dm}^3 = 5,0 \text{ cm}^3 = 5,0 \text{ ml}$$

Kemisk jämvikt. (KEMA00, KEMA02)

Inledande övning:

2. Alla påståenden sanna

3. c,d

4. Koncentrationer vid jämvikt beräknas enligt tabellen

	PCl_5	PCl_3	Cl_2
Substansmängder vid jämvikt	0,8 mol	0,2 mol	0,2 mol
Koncentrationer vid jämvikt	0,8/5,00 M = 0,16 M	0,2/5,00 M = 0,04 M	0,2/5,00 M = 0,04 M

Insättning i jämviktsekvationen $K = \frac{[\text{PCl}_3] \cdot [\text{Cl}_2]}{[\text{PCl}_5]}$ ger $K = \frac{0,04 \cdot 0,04}{0,16} \text{ M} = 0,01 \text{ M}$

5. Koncentrationer vid jämvikt beräknas enligt tabellen

	SO₂	O₂	SO₃
Substansmängder vid jämvikt	0,040 mol	0,060 mol	0,12 mol
Koncentrationer vid jämvikt	0,040/0,40 M = 0,10 M	0,060/0,40 M = 0,15 M	0,12/0,40 M = 0,30 M

Insättning i jämviktsekvationen $K = \frac{[SO_3]^2}{[SO_2]^2 \cdot [O_2]}$ ger $K = \frac{0,30^2}{0,10^2 \cdot 0,15} M^{-1} = 60 M^{-1}$.

6. Koncentrationer vid jämvikt beräknas enligt tabellen

	H₂	I₂	HI
Substansmängder vid jämvikt	1,76 mol	0,020 mol	x mol
Koncentrationer vid jämvikt	1,76/V M	0,020/V M	x/V M

Insättning i jämviktsekvationen $K = \frac{[HI]^2}{[H_2] \cdot [I_2]}$ ger ekvationen $50,0 = \frac{(\frac{x}{V})^2}{\frac{1,76}{V} \cdot \frac{0,020}{V}}$ vilket ger
 $x = 1,33$ mol HI.

7. a) Jämvikten förskjuts åt höger   b) Jämvikten förskjuts åt vänster
 c) Jämvikten förskjuts åt vänster   d) Trycket påverkar inte jämviktsläget
 e) Jämvikten förskjuts åt höger   f) Katalysatorn påverkar inte jämviktsläget.

8. Molmassan för NH₃ är 17,0 g/mol

Koncentrationer vid jämvikt för reaktionen $2 NH_3(g) \rightleftharpoons N_2(g) + 3H_2(g)$ beräknas enligt tabellen

	NH₃	N₂	H₂
Substansmängder vid start	$\frac{6,8}{17,0} mol = 0,40$ mol	0	0
Ändring	-(0,40 mol - 0,04 mol) = -0,36 mol	+ 0,36/2 mol = + 0,18 mol	+ 3 · 0,36/2 mol = + 0,54 mol
Substansmängder vid jämvikt	0,04 mol	0,18 mol	0,54 mol
Koncentrationer vid jämvikt	0,04 mol/2,0dm ³ = 0,02 M	0,18 mol/ 2,0dm ³ = 0,09 M	0,54 mol /2,0dm ³ 0,27 M

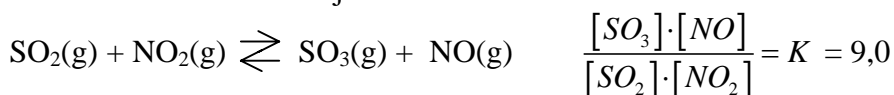
Insättning i jämviktsekvationen $K = \frac{[N_2] \cdot [H_2]^3}{[NH_3]^2}$ ger $K = \frac{0,09 \cdot 0,27^3}{0,02^2} M^2 = 4,4 M^2$.

9. Jämviktsformeln är $\text{CO(g)} + \text{Cl}_2\text{(g)} \rightleftharpoons \text{COCl}_2\text{(g)}$
 Koncentrationer vid jämvikt beräknas enligt tabellen

	CO	Cl₂	COCl₂
Substansmängder vid start	$4,03 \cdot 10^{-3}$ mol	$4,13 \cdot 10^{-3}$ mol	0
Ändring	$- 2,99 \cdot 10^{-3}$ mol	$- 2,99 \cdot 10^{-3}$ mol	$+ 2,99 \cdot 10^{-3}$ mol
Substansmängder vid jämvikt	$(4,03 \cdot 10^{-3} - 2,99 \cdot 10^{-3})$ mol = $1,04 \cdot 10^{-3}$ mol	$(4,13 \cdot 10^{-3} - 2,99 \cdot 10^{-3})$ mol = $1,14 \cdot 10^{-3}$ mol	$2,99 \cdot 10^{-3}$ mol
Koncentrationer vid jämvikt	$1,04 \cdot 10^{-3}$ mol / $0,491 \text{ dm}^3$ $2,118 \cdot 10^{-3}$ M	$1,14 \cdot 10^{-3}$ mol / $0,491 \text{ dm}^3$ $2,322 \cdot 10^{-3}$ M	$2,99 \cdot 10^{-3}$ mol / $0,491 \text{ dm}^3$ $6,090 \cdot 10^{-3}$ M

Insättning i jämviktsekvationen $K = \frac{[\text{COCl}_2]}{[\text{CO}] \cdot [\text{Cl}_2]}$ ger $K = \frac{6,090 \cdot 10^{-3}}{2,118 \cdot 10^{-3} \cdot 2,322 \cdot 10^{-3}} \text{ M}^{-1} = 1,24 \cdot 10^3 \text{ M}^{-1}$.

10. Jämviktsformeln och jämviktsekvationen är

Jämviktskoncentrationerna ges i tabellen nedan. Antagen enligt tabellen.

	SO₂	NO₂	SO₃	NO
Substansmängd vid start	$3,00 \cdot 10^{-3}$ mol	$3,00 \cdot 10^{-3}$ mol	0	0
Ändring	- x mol	- x mol	+ x mol	+ x mol
Substansmängd vid jämvikt	$(3,00 \cdot 10^{-3} - x)$ mol	$(3,00 \cdot 10^{-3} - x)$ mol	x mol	x mol
Koncentrationer vid jämvikt	$(3,00 \cdot 10^{-3} - x) / 1,00 \text{ M}$ $= (3,00 \cdot 10^{-3} - x) \text{ M}$	$(3,00 \cdot 10^{-3} - x) / 1,00 \text{ M} =$ $(3,00 \cdot 10^{-3} - x) \text{ M}$	$x / 1,00 \text{ M} =$ x M	$x / 1,00 \text{ M} =$ x M

Insättning i jämviktsekvationen ger ekvationen $\frac{x \cdot x}{(3,00 \cdot 10^{-3} - x) \cdot (3,00 \cdot 10^{-3} - x)} = 9,0$, vilken kan

skrivas som $\left(\frac{x}{3,00 \cdot 10^{-3} - x} \right)^2 = 9,0$

Denna andragradsekvation kan lösas genom att man drar kvadratroten ur

båda leden: $\frac{x}{3,00 \cdot 10^{-3} - x} = \pm 3,0$. Här kan den negativa roten ur $9,0 (= -3,0)$ förkastas eftersom

både x och $(3,00 \cdot 10^{-3} - x)$ måste vara positiva tal. Vi får då ekvationen $\frac{x}{3,00 \cdot 10^{-3} - x} = 3,0$ vilken ger $x = 2,25 \cdot 10^{-3} \text{ mol} \approx 2,3 \cdot 10^{-3} \text{ mol}$.

11. I jämviktsekvationen $\frac{[CH_3OCOC_2H_5] \cdot [H_2O]}{[C_2H_5COOH] \cdot [CH_3OH]} = K$ ingår kvoten

$$Q = \frac{[CH_3OCOC_2H_5] \cdot [H_2O]}{[C_2H_5COOH] \cdot [CH_3OH]}$$

Om $Q = K = 4$ är systemet i jämvikt, om $Q \neq K$ råder inte jämvikt. Med de angivna koncentrationerna blir $Q = \frac{(1,0/V) \cdot (1,0/V)}{(1,0/V) \cdot (1,0/V)} = 1,0 < 4$. Systemet är inte i jämvikt.

Q måste öka för att uppnå värdet 4. Detta innebär att nettoreaktionen sker åt höger.

12. a) $\frac{[H_2]}{[H_2O]} = K$ b) $[Ba^{2+}] \cdot [SO_4^{2-}] = K$

13. Koncentrationer vid jämvikt beräknas enligt tabellen

	SO₂	NO₂	SO₃	NO
Substansmängder vid start	2,60 mol	x mol	0	0
Ändring	-1,20 mol	-1,20 mol	+1,20 mol	+1,20 mol
Substansmängder vid jämvikt	1,40 mol	(x-1,20) mol	1,20 mol	1,20 mol
Koncentrationer vid jämvikt	1,40/V M	(x-1,20)/V M	1,20/V M	1,20/V M

Insättning i jämviktsekvationen $\frac{[SO_3] \cdot [NO]}{[SO_2] \cdot [NO_2]} = K$ ger ekvationen $\frac{\frac{1,20}{V} \cdot \frac{1,20}{V}}{1,40 \cdot \frac{x-1,20}{V}} = 3,00$ varav

$x = 1,54$. Alltså skall 1,54 mol NO₂ tillsättas.

14. Molmassan för H₂ = 2,016 g/mol. Molmassan för I₂ = 253,8 g/mol
 Koncentrationer vid jämvikt beräknas enligt tabellen

$\text{H}_2(\text{g}) + \text{I}_2(\text{g}) \rightleftharpoons 2 \text{HI}(\text{g})$			
	H₂	I₂	HI
Substansmängder vid start	$\frac{1,00}{2,016} \text{ mol}$	$\frac{46,0}{253,8} \text{ mol}$	0
Ändring	$-\frac{44,1}{253,8} \text{ mol}$	$-\frac{46,0-1,9}{253,8} \text{ mol} = -\frac{44,1}{253,8} \text{ mol}$	$+\frac{2 \cdot 44,1}{253,8} \text{ mol}$
Substansmängder vid jämvikt	$\frac{1,00}{2,016} \text{ mol} - \frac{44,1}{253,8} \text{ mol}$ $\approx 0,3222 \text{ mol}$	$\frac{1,90}{253,8} \text{ mol} \approx 7,486 \cdot 10^{-3} \text{ mol}$	$+\frac{2 \cdot 44,1}{253,8} \text{ mol} \approx$ 0,3475 mol
Koncentrationer vid jämvikt	0,3222 mol/Vdm ³	$7,486 \cdot 10^{-3} \text{ mol/ Vdm}^3$	0,3475 mol /Vdm ³

Insättning i jämviktsekvationen $\frac{[\text{HI}]^2}{[\text{H}_2] \cdot [\text{I}_2]} = K$ ger ekvationen $\frac{(\frac{0,3475}{V})^2}{\frac{0,3222}{V} \cdot \frac{7,486 \cdot 10^{-3}}{V}} = K$ varur

K = 50,1.

15. Jämviktsformeln blir $C_2H_5COOH + CH_3OH \rightleftharpoons CH_3OCOC_2H_5 + H_2O$

Koncentrationer vid jämvikt beräknas enligt tabellen. Antaganden enligt tabellen.

	C_2H_5COOH	CH_3OH	$CH_3OCOC_2H_5$	H_2O
Substansmängder vid start	a mol	a mol	0	0
Ändring	- 0,67a mol	- 0,67a mol	+ 0,67a mol	+ 0,67a mol
Substansmängder vid jämvikt	0,33a mol	0,33a mol	0,67a mol	0,67a mol
Koncentrationer vid jämvikt	0,33a/V M	0,33a/V M	0,67a/V M	0,67a/V M

Insättning i jämviktsekvationen $\frac{[CH_3OCOC_2H_5] \cdot [H_2O]}{[C_2H_5COOH] \cdot [CH_3OH]} = K$ ger ekvationen $\frac{\frac{0,67a}{V} \cdot \frac{0,67a}{V}}{\frac{0,33a}{V} \cdot \frac{0,33a}{V}} = K$

varur $K = 4,12$.

Nu vill vi att 99 % av syran skall reagera.

Koncentrationer vid jämvikt beräknas enligt tabellen. Antaganden enligt tabellen.

	C_2H_5COOH	CH_3OH	$CH_3OCOC_2H_5$	H_2O
Substansmängder vid start	100 g/(74,0 g/mol) = 1,3514 mol	x mol	0	0
Ändring	- 0,99 · 1,3514 mol = - 1,338 mol	- 1,338 mol	+ 1,338 mol	+ 1,338 mol
Substansmängder vid jämvikt	0,0135 mol	(x - 1,338) mol	1,338 mol	1,338 mol
Koncentrationer vid jämvikt	0,0135/V M	(x - 1,338)/V M	1,338 /V M	1,338 /V M

Insättning i jämviktsekvationen $\frac{[CH_3OCOC_2H_5] \cdot [H_2O]}{[C_2H_5COOH] \cdot [CH_3OH]} = K$ ger ekvationen

$$\frac{\frac{1,338}{V} \cdot \frac{1,338}{V}}{\frac{0,0135}{V} \cdot \frac{x-1,338}{V}} = 4,12 \quad \text{ger } x = 33,53. \text{ Det behövs alltså } 33,53 \text{ mol metanol. Molmassan för}$$

metanol är 32,0 g/mol. Massan blir $33,53 \cdot 32,0 \text{ g} = 1073 \text{ g} = 1,1 \text{ kg}$.

16. Jämviktsreaktionen är $\text{N}_2\text{O}_4(\text{g}) \rightleftharpoons 2\text{NO}_2(\text{g})$

Koncentrationer vid jämvikt beräknas enligt tabellen. Antaganden enligt tabellen.

	N_2O_4	NO_2
Substansmängder vid start	a mol	0
Ändring	- 0,167a mol	+ 334a mol
Substansmängder vid jämvikt	0,833a mol	0,334a mol
Koncentrationer vid jämvikt	0,833a/V M	0,334a/V M

Vi kan beräknas ur allmänna gaslagen. Totala substansmängden gaser vid jämvikt = 0,833a mol + 0,334a mol

Allmänna gaslagen ger:

$$V = \frac{nRT}{P} = \frac{(0,833a + 0,334a) \cdot 8,314 \cdot 298}{1,013 \cdot 10^5} \text{ m}^3 = 0,02852a \text{ m}^3 = 28,52a \text{ dm}^3.$$

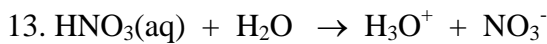
$$\text{Jämviktskonstanten beräknas sedan: } K = \frac{[\text{NO}_2]^2}{[\text{N}_2\text{O}_4]} = \frac{\left(\frac{0,334a}{28,52a}\right)^2}{\left(\frac{0,833a}{28,52a}\right)} \text{ mol/dm}^3 = 4,69 \cdot 10^{-3} \text{ mol/dm}^3.$$

Protolysjämvikter. (KEMA00, KEMA02)

- a) Cl^- b) HSO_4^- c) PO_4^{3-} d) HCO_3^- e) H_2O
- a) HNO_3 b) HSO_4^- c) H_2PO_4^- d) OH^- e) H_2O f) NH_4^+
- $\text{NH}_4^+ - \text{NH}_3$, $\text{H}_2\text{O} - \text{OH}^-$, $\text{H}_2\text{PO}_4^- - \text{HPO}_4^{2-}$, $\text{H}_3\text{O}^+ - \text{H}_2\text{O}$, $\text{HCO}_3^- - \text{CO}_3^{2-}$, $\text{HS}^- - \text{S}^{2-}$.
- $\text{H}_2\text{CO}_3 + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{HCO}_3^- + \text{H}_3\text{O}^+$
 $\text{HCO}_3^- + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{CO}_3^{2-} + \text{H}_3\text{O}^+$
- a) $\text{pH} = -\lg 2,0 \cdot 10^{-3} = 2,70$ (heltalssiffran i en logaritmräkning räknas inte in i antalet gällande siffror)
b) $\text{pH} = -\lg 4,55 \cdot 10^{-10} = 9,342$
c) $\text{pH} = -\lg 2,5 = -0,40$
- a) $[\text{H}_3\text{O}^+] = 10^{-4,85} \text{ M} = 1,41 \cdot 10^{-5} \text{ M}$
b) $[\text{H}_3\text{O}^+] = 10^{-8,7} \text{ M} = 2 \cdot 10^{-9} \text{ M}$
a) $[\text{H}_3\text{O}^+] = 10^{-(-0,30)} \text{ M} = 2,0 \text{ M}$
- $\text{HCl}(\text{aq}) + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{H}_3\text{O}^+ + \text{Cl}^-$
a) $\text{pH} = -\lg 1,0 = 0$
b) $\text{pH} = -\lg 0,050 = 1,30$
- $\text{H}_2\text{SO}_4(\text{aq}) + 2\text{H}_2\text{O} \rightarrow 2\text{H}_3\text{O}^+ + \text{SO}_4^{2-}$
 $[\text{H}_3\text{O}^+] = 2 \cdot 0,0002 \text{ M} = 0,0004 \text{ M}$
 $\text{pH} = -\lg 0,0004 = 3,40$
- HCl stark syra och fullständigt protolyserad.
a) $[\text{H}_3\text{O}^+] = 10^{-2,70} \text{ M} = 2,0 \cdot 10^{-3} \text{ M} \Rightarrow c(\text{HCl}) = 2,0 \cdot 10^{-3} \text{ M}$
b) $[\text{H}_3\text{O}^+] = 10^{-0,52} \text{ M} = 0,30 \text{ M} \Rightarrow c(\text{HCl}) = 0,30 \text{ M}$
- $\text{NaOH}(\text{aq}) \rightarrow \text{Na}^+(\text{aq}) + \text{OH}^-(\text{aq})$
 $\text{pOH} = -\lg 0,20 = 0,70$
 $\text{pH} = 14,00 - 0,70 = 13,30$
- $n(\text{NaOH}) = \frac{2,40 \text{ g}}{40,0 \text{ g/mol}} = 0,0600 \text{ mol}$
 $[\text{OH}^-] = \frac{0,0600 \text{ mol}}{0,500 \text{ dm}^3} = 0,120 \text{ M}$
 $\text{pOH} = -\lg 0,120 = 0,921 \Rightarrow \text{pH} = 14,000 - 0,921 = 13,079$

12. a) $\text{pOH} = 0,05 \Rightarrow [\text{OH}^-] = 10^{-0,05} \text{ M} = 0,9 \text{ M}$

b) $\text{pH} = 11,85 \Rightarrow \text{pOH} = 14,00 - 11,85 = 2,15 \Rightarrow [\text{OH}^-] = 10^{-2,15} \text{ M} = 7,1 \cdot 10^{-3} \text{ M}$

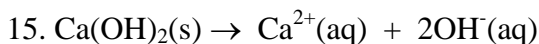
$$[\text{H}_3\text{O}^+] = \frac{0,05 \cdot 10^{-3} \text{ dm}^3 \cdot 16 \text{ M}}{1,00 \text{ dm}^3} = 8,0 \cdot 10^{-4} \text{ M}$$

$$\text{pH} = -\lg 8,0 \cdot 10^{-4} = 3,097 \approx 3,10$$

14. $[\text{H}_3\text{O}^+] = \frac{1,0 \text{ dm}^3 \cdot 1,0 \text{ M}}{2,0 \text{ dm}^3} = 0,50 \text{ M} \Rightarrow \text{pH} = -\lg 0,50 = 0,30$

$$[\text{Na}^+] = \frac{0,20 \text{ mol}}{2,0 \text{ dm}^3} = 0,10 \text{ M}$$

$$[\text{NO}_3^-] = \frac{1,0 \text{ dm}^3 \cdot 1,0 \text{ M} + 0,20 \text{ mol}}{2,0 \text{ dm}^3} = 0,60 \text{ M}$$

$$[\text{OH}^-] = 2 \cdot 0,00005 \text{ M} = 0,00010 \text{ M} \Rightarrow \text{pOH} = -\lg 0,00010 = 4,0 \Rightarrow \text{pH} = 10,0$$

16. $\text{pH} = 12,30 \Rightarrow \text{pOH} = 1,70 \Rightarrow [\text{OH}^-] = 10^{-1,70} \text{ M} = 0,020 \text{ M}$

$$\text{efter spädning: } [\text{OH}^-] = \frac{10 \cdot 10^{-3} \text{ dm}^3 \cdot 0,020 \text{ M}}{100 \cdot 10^{-3} \text{ dm}^3} = 0,0020 \text{ M}$$

$$\text{pOH} = -\lg 0,0020 = 2,70 \Rightarrow \text{pH} = 11,30$$

$$n = c \cdot V: \quad 0,050 \text{ dm}^3 \cdot 2 \text{ M} \quad 0,050 \text{ dm}^3 \cdot 4 \text{ M}$$

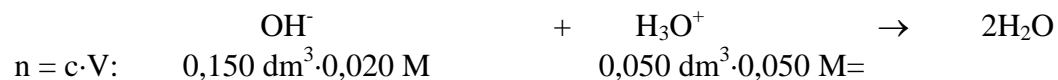
$$= 0,10 \text{ mol} \quad = 0,20 \text{ mol}$$

efter reaktion: 0 mol $0,20 \text{ mol} - 0,10 \text{ mol} = 0,10 \text{ mol}$

Lösningen blir basisk med $[\text{OH}^-] = \frac{0,10 \text{ mol}}{0,100 \text{ dm}^3} = 1,0 \text{ M} \Rightarrow \text{pOH} = -\lg 1,0 = 0 \Rightarrow$

$$\text{pH} = 14,0 \text{ och } [\text{H}_3\text{O}^+] = 1,0 \cdot 10^{-14} \text{ M}$$

18. $\text{pH} = 12,30 \Rightarrow \text{pOH} = 1,70 \Rightarrow [\text{OH}^-] = 0,020 \text{ M}$; $\text{pH} = 1,30 \Rightarrow [\text{H}_3\text{O}^+] = 0,050 \text{ M}$

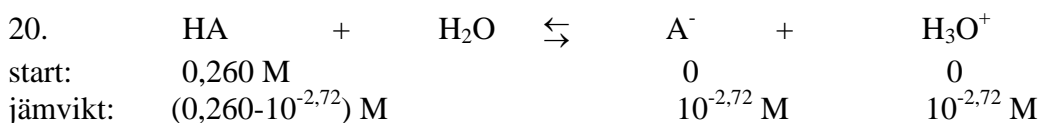
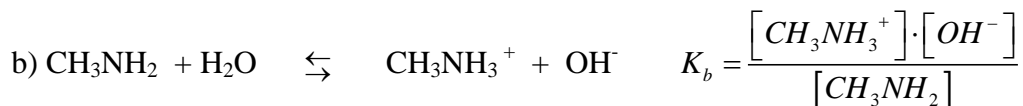
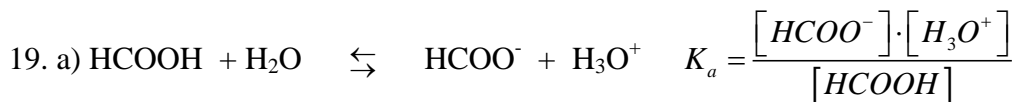
$$0,0030 \text{ mol} \quad 0,0025 \text{ mol}$$

efter reaktion: $(0,0030 - 0,0025) \text{ mol} = 0 \text{ mol}$

$$5,0 \cdot 10^{-4} \text{ mol}$$

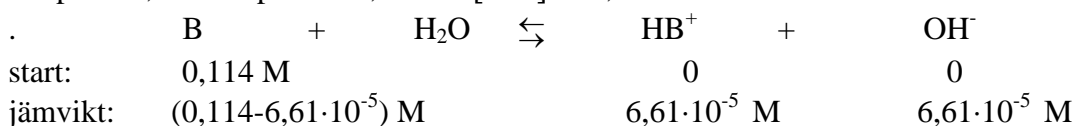
Total volym = $0,200 \text{ dm}^3$.

$$[\text{OH}^-] = \frac{5,0 \cdot 10^{-4} \text{ mol}}{0,200 \text{ dm}^3} = 0,0025 \text{ M} \Rightarrow \text{pOH} = -\lg 0,0025 = 2,60 \Rightarrow \text{pH} = 11,40$$

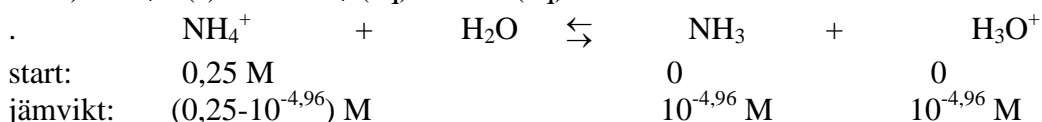

$$K_a = \frac{[\text{A}^-] \cdot [\text{H}_3\text{O}^+]}{[\text{HA}]} \Rightarrow K_a = \frac{10^{-2,72} \cdot 10^{-2,72}}{(0,260 - 10^{-2,72})} \text{ M} \Rightarrow K_a = 1,41 \cdot 10^{-5} \text{ M}$$

21. $\text{pH} = 9,82 \Rightarrow \text{pOH} = 4,18 \Rightarrow [\text{OH}^-] = 6,61 \cdot 10^{-5} \text{ M}$

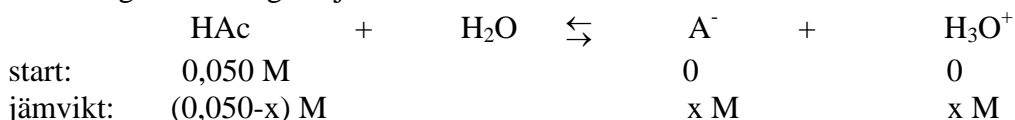
$$K_b = \frac{[\text{OH}^-] \cdot [\text{HB}^+]}{[\text{B}]} \Rightarrow K_b = \frac{6,61 \cdot 10^{-5} \cdot 6,61 \cdot 10^{-5}}{(0,114 - 6,61 \cdot 10^{-5})} \text{ M} \Rightarrow K_b = 3,83 \cdot 10^{-8} \text{ M}$$

$$K_a = \frac{[\text{NH}_3] \cdot [\text{H}_3\text{O}^+]}{[\text{NH}_4^+]} \Rightarrow K_a = \frac{10^{-4,96} \cdot 10^{-4,96}}{(0,25 - 10^{-4,96})} \text{ M} \Rightarrow K_a = 4,8 \cdot 10^{-10} \text{ M}$$

b) $\text{pK}_a = -\lg 4,8 \cdot 10^{-10} = 9,32 \Rightarrow \text{pK}_b = 14,00 - 9,32 = 4,68 \Rightarrow K_b = 10^{-4,68} \text{ M} = 2,1 \cdot 10^{-5} \text{ M}$

23. Antaganden enligt följande:

Eftersom protolysen i ättiksyra är liten försummar vi x jämfört med 0,050 ($x \ll 0,050$)

Ekvationen blir då $\frac{x \cdot x}{0,050} = 10^{-4,76}$ vilket ger $x = 9,32 \cdot 10^{-4}$ dvs $[\text{H}_3\text{O}^+] = 9,32 \cdot 10^{-4} \text{ M}$

och $\text{pH} = 3,03$

24. a) sur b) neutral c) basisk d) basisk e) sur f) basisk g) basisk h) sur

25. a) $\text{CH}_3\text{COOH}(\text{aq})$ svag syra; $K_a = 2 \cdot 10^{-5} \text{ M}$
 b) $\text{NH}_4\text{Cl}(\text{aq})$ NH_4^+ svag syra; $K_a = 5 \cdot 10^{-10} \text{ M}$
 c) $\text{NaHSO}_4(\text{aq})$ HSO_4^- svag syra ; $K_a = 1 \cdot 10^{-2} \text{ M}$
 d) $\text{Na}_3\text{PO}_4(\text{aq})$ PO_4^{3-} svag bas; $K_b = 2,3 \cdot 10^{-2} \text{ M}$
 e) $\text{Na}_2\text{HPO}_4(\text{aq})$ HPO_4^{2-} amfolyt men starkast som bas; $K_b = 1,6 \cdot 10^{-7} \text{ M}$; $K_a = 4,4 \cdot 10^{-13} \text{ M}$

Den suraste lösningen är den starkaste syran. Den lösning som är mest basisk är den starkaste basen. Ordningen blir därför: c) a) b) e) d)

26. a) $\text{NH}_4\text{Cl}(\text{aq})$ b) $\text{Na}_3\text{PO}_4(\text{aq})$ c) $\text{KNO}_3(\text{aq})$ d) $\text{KHCO}_3(\text{aq})$ e) $\text{NaCl}(\text{aq})$
       sur   basisk   neutral   basisk   neutral

Lägst pH-värde i den sura lösning dvs i NH_4Cl .

27. a) sant. $[\text{H}_3\text{O}^+] = K_a \cdot \frac{[\text{HAc}]}{[\text{Ac}^-]} = 2 \cdot 10^{-5} \cdot 0,8 \text{ M}$. Vilket ger $\text{pH} = 4,8$

b) sant. Eftersom $\frac{[\text{HAc}]}{[\text{Ac}^-]} = 0,8$ finns det både ättiksyra och acetatjoner i lösningen,

dvs blandning av svag syra och svag bas.

c) sant eftersom det är en buffert

d) falskt. $[\text{H}_3\text{O}^+] = 2 \cdot 10^{-5} \cdot 1,8 \text{ M}$. Vilket ger $\text{pH} = 4,4$

28. a) acetatjonen CH_3COO^- $K_b = 5,7 \cdot 10^{-10} \text{ M}$
 b) ammoniak NH_3 $K_b = 1,8 \cdot 10^{-5} \text{ M}$
 c) karbonatjonen CO_3^{2-} $K_b = 2,1 \cdot 10^{-4} \text{ M}$
 d) sulfatjonen SO_4^{2-} $K_b = 1,0 \cdot 10^{-12} \text{ M}$

Svagast bas är sulfatjonen och starkast är karbonatjonen. Ordningen blir d) a) b) c)

29. a) $K_a = 2,0 \cdot 10^{-5} \text{ M}$ taget ur tabell

$$[\text{H}_3\text{O}^+] = K_a \cdot \frac{[\text{HAc}]}{[\text{Ac}^-]} ; \quad [\text{H}_3\text{O}^+] = 2,0 \cdot 10^{-5} \text{ M} \cdot \frac{0,30 \text{ M}}{0,70 \text{ M}} = 8,57 \cdot 10^{-6} \text{ M}$$

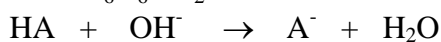
$\text{pH} = 5,07$

b) $[\text{H}_3\text{O}^+] = 5,7 \cdot 10^{-10} \text{ M} \cdot \frac{\frac{0,050 \text{ dm}^3 \cdot 0,50 \text{ M}}{0,125 \text{ dm}^3}}{\frac{0,075 \text{ dm}^3 \cdot 1,0 \text{ M}}{0,125 \text{ dm}^3}} = 1,90 \cdot 10^{-10} \text{ M} \Rightarrow \text{pH} = 9,72$

30. Resultaten med de olika indikatorerna ger följande pH-intervall:

$\text{pH} > 5,4$ $6,0 < \text{pH} < 7,6$ $\text{pH} > 6,3$ $6,8 < \text{pH} < 8,4$ vilket ger $6,8 < \text{pH} < 7,6$

31. Sätt $\text{HC}_6\text{H}_6\text{NO}_2 = \text{HA}$

Enligt reaktionsformeln gäller $n(\text{HA}) = n(\text{OH}^-) = 0,1000 \text{ M} \cdot 36,3 \cdot 10^{-3} \text{ dm}^3 = 3,63 \cdot 10^{-3} \text{ mol}$.

$M(\text{HC}_6\text{H}_6\text{NO}_2) = 125 \text{ g/mol}$

$$m(\text{HC}_6\text{H}_6\text{NO}_2) = n \cdot M = 3,63 \cdot 10^{-3} \text{ mol} \cdot 125 \text{ g/mol} = 0,45375 \text{ g}$$

$$\text{mass-\% HC}_6\text{H}_6\text{NO}_2 : \frac{0,45375 \text{ g}}{0,465 \text{ g}} = 0,9756 = 97,6 \%$$

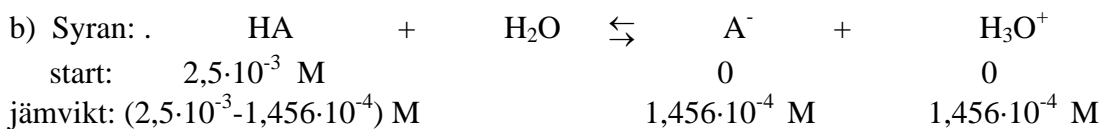
32. Eftersom indikatorn ger samma färgnyans både i syran och i buffertlösningen drar man slutsatsen att lösningarna har samma pH-värde.

$$\text{a) Buffert: } [\text{HAc}] = \frac{8,9 \cdot 10^{-3} \text{ dm}^3 \cdot 0,200 \text{ M}}{10,0 \cdot 10^{-3} \text{ dm}^3} = 0,178 \text{ M}$$

$$[\text{Ac}^-] = \frac{1,1 \cdot 10^{-3} \text{ dm}^3 \cdot 0,200 \text{ M}}{10,0 \cdot 10^{-3} \text{ dm}^3} = 0,022 \text{ M}$$

$$[\text{H}_3\text{O}^+] = K_a \cdot \frac{[\text{HAc}]}{[\text{Ac}^-]} ; \quad [\text{H}_3\text{O}^+] = 1,8 \cdot 10^{-5} \text{ M} \cdot \frac{0,178 \text{ M}}{0,022 \text{ M}} = 1,456 \cdot 10^{-4} \text{ M}$$

$$\text{pH} = 3,84$$

$$K_a = \frac{[\text{A}^-] \cdot [\text{H}_3\text{O}^+]}{[\text{HA}]} \Rightarrow K_a = \frac{1,456 \cdot 10^{-4} \cdot 1,456 \cdot 10^{-4}}{(2,5 \cdot 10^{-3} - 1,456 \cdot 10^{-4})} \text{ M} \Rightarrow K_a = 9,00 \cdot 10^{-6} \text{ M}$$

Termokemi. (KEMA00)

- a) enligt diagrammet: reaktanterna b) exoterm c) enligt diagrammet -220 kJ/mol NH_3 . d) dubbelt så stor som för 1 mol dvs $-440 \text{ kJ/2 mol NH}_3$. e) omvända reaktionen är endoterm, dvs $\Delta H = 220 \text{ kJ/mol}$.
- c) är felaktigt eftersom $\Delta H < 0$ visar att reaktionen är exoterm.
- Enligt reaktionsformeln är entalpiändringen för reduktion av 2 mol Fe_2O_3 : $\Delta H = +500 \text{ kJ}$. För reduktion av 1 mol Fe_2O_3 blir då $\Delta H = +250 \text{ kJ}$.
- 20,0 g NaOH motsvarar 0,50 mol NaOH ($n = \frac{m}{M}$, $M(\text{NaOH}) = 40,0 \text{ g/mol}$)
Entalpiändringen beräknas ur sambandet $-n \cdot \Delta H = m \cdot c \cdot \Delta T$, - tecken eftersom energi avges. Med alla värden insatta: $-0,50 \cdot \Delta H = (1000 + 20) \cdot 4,18 \cdot (25,2 - 20,2)$ vilket ger $\Delta H = -42,6 \text{ kJ/mol H}_2\text{O}$
- Reaktionen $\text{S}(s) + \frac{3}{2} \text{O}_2(g) \rightarrow \text{SO}_3(g)$ erhålls om reaktionerna $\text{S}(s) + \text{O}_2(g) \rightarrow \text{SO}_2(g)$ och $\text{SO}_2(g) + \frac{1}{2} \text{O}_2(g) \rightarrow \text{SO}_3(g)$ adderas. Då adderas även entalpiändringarna och $\Delta H_1 = \Delta H_2 + \Delta H_3$ dvs $\Delta H_1 = -298 \text{ kJ} + (-97) \text{ kJ} = -398 \text{ kJ}$.
- Förbränningsentalpin avser reaktionen $\text{C}_6\text{H}_{14}(l) + 19/2 \text{O}_2(g) \rightarrow 6\text{CO}_2(g) + 7\text{H}_2\text{O}(g)$
För förbränning av 1 g hexan är $\Delta H = -48,3 \text{ kJ}$. 1 mol hexan väger 86,1 g. Då blir förbränningsentalpin $\Delta H_c^\circ = 86,1 \cdot (-48,3) \text{ kJ/mol hexan} \approx -4,2 \cdot 10^3 \text{ kJ/mol hexan}$.
- a) $\text{C}_7\text{H}_{16} + 11\text{O}_2 \rightarrow 7\text{CO}_2 + 8\text{H}_2\text{O}$; $2\text{CH}_3\text{OH} + 3\text{O}_2 \rightarrow 2\text{CO}_2 + 4\text{H}_2\text{O}$
b) 1,00 dm³ heptan väger 0,68 kg = 680 g. $M(\text{heptan}) = 100,1 \text{ g/mol}$. Substansmängden heptan blir då $n = \frac{m}{M}$ dvs $n = \frac{680}{100,1} \text{ g/mol} = 6,79 \text{ g/mol}$. Den värmemängd som frigörs blir då $6,79 \cdot 4853 \text{ kJ} \approx 33\,000 \text{ kJ}$.
c) 1 mol metanol ger värmemängden 715 kJ. För att avge värmemängden 33 000 kJ behövs $33\,000/715 = 46,2 \text{ mol}$ vilket motsvarar $46,2 \cdot 32,0 = 1480 \text{ g} = 1,48 \text{ kg}$ ($m = n \cdot M$ och $M(\text{CH}_3\text{OH}) = 32,0 \text{ g/mol}$). Med hjälp av densiteten för metanol som är $0,79 \text{ kg/dm}^3$ kan volymen beräknas: $\rho = \frac{m}{V} \Rightarrow V = \frac{m}{\rho} \Rightarrow V = \frac{1,48}{0,79} \text{ dm}^3 = 1,87 \text{ dm}^3$

8. a) $\text{Pb}(\text{N}_3)_2(\text{s}) \rightarrow \text{Pb}(\text{s}) + 3\text{N}_2(\text{g})$ b) Enligt reaktionsformeln bildas 3 mol gas ur 1 mol $\text{Pb}(\text{N}_3)_2$. Aktuell substansmängd $\text{Pb}(\text{N}_3)_2$ beräknas ur $n = \frac{m}{M}$ och $M(\text{Pb}(\text{N}_3)_2) = 291,2 \text{ g/mol}$

vilket ger $n = \frac{0,30}{291,2} \text{ mol} = 0,00103 \text{ mol}$. Då blir substansmängden för kväve:

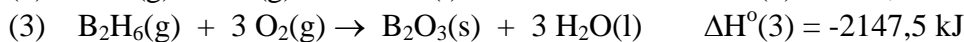
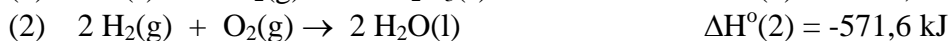
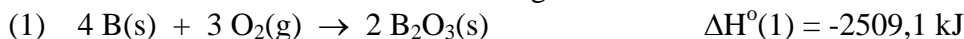
$n(\text{N}_2) = 3 \cdot 0,00103 \text{ mol} = 0,00309 \text{ mol}$. Trycket av N_2 beräknas ur allmänna gaslagen

$P \cdot V = n \cdot R \cdot T \Rightarrow P = \frac{n \cdot R \cdot T}{V}$. Insättning av värdena $n = 0,00309 \text{ mol}$,

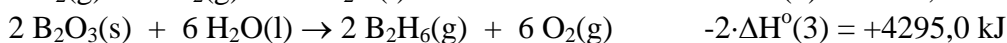
$R = 8,314 \text{ Pa} \cdot \text{m}^3 / (\text{mol} \cdot \text{K})$, $T = 600 \text{ K}$ och $V = 1,0 \cdot 10^{-6} \text{ m}^3$ erhålls

$$P = \frac{0,00309 \cdot 8,314 \cdot 600}{1,0 \cdot 10^{-6}} \text{ Pa} \approx 15,4 \cdot 10^3 \text{ kPa} = 15,4 \text{ MPa}$$

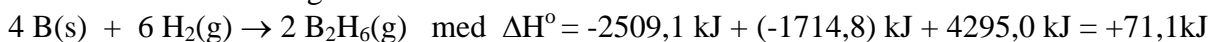
Reaktionsformlerna för de tre förbränningsreaktionerna är

Om vi bibehåller reaktion (1) oförändrad, multiplicerar reaktion (2) med 3 och vänder reaktion (3) samt multiplicerar med 2 blir reaktionsformlerna med tillhörande entalpvärden följande:

Därefter adderas samtliga tre reaktionsformler och resultatet blir

Om vi dividerar reaktionsformeln med 2 fås den önskade reaktionen nämligen

$35,6 \text{ kJ/mol B}_2\text{H}_6(\text{g})$

Elektrokemi. (KEMA02)

1. a) falskt b) falskt c) sant d) falskt e) falskt f) sant

2. I.) a) - $\text{Mg(s)} \mid \text{Mg}^{2+}(\text{aq}) \parallel \text{Ag}^+(\text{aq}) \mid \text{Ag(s)}$ + b) $E = 0,80 \text{ V} - (-2,37 \text{ V}) = 3,17 \text{ V}$

c) - pol: $\text{Mg(s)} \rightarrow \text{Mg}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{e}^-$ + pol: $\text{Ag}^+(\text{aq}) + \text{e}^- \rightarrow \text{Ag(s)}$

strömdrivande reaktion: $\text{Mg(s)} + 2\text{Ag}^+(\text{aq}) \rightarrow \text{Mg}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{Ag(s)}$

I.) a) - $\text{Ni(s)} \mid \text{Ni}^{2+}(\text{aq}) \parallel \text{Cu}^{2+}(\text{aq}) \mid \text{Cu(s)}$ + b) $E = 0,34 \text{ V} - (-0,25 \text{ V}) = 0,59 \text{ V}$

c) - pol: $\text{Ni(s)} \rightarrow \text{Ni}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{e}^-$ + pol: $\text{Cu}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{e}^- \rightarrow \text{Cu(s)}$

strömdrivande reaktion: $\text{Ni(s)} + \text{Cu}^{2+}(\text{aq}) \rightarrow \text{Ni}^{2+}(\text{aq}) + \text{Cu(s)}$

III.) a) - $\text{Pb(s)} \mid \text{Pb}^{2+}(\text{aq}) \parallel \text{H}^+(\text{aq}) \mid \text{H}_2(\text{g}, 1,0 \text{ atm}), \text{Pt(s)}$ + b) $E = 0,00 \text{ V} - (-0,13 \text{ V}) = 0,13 \text{ V}$

c) - pol: $\text{Pb(s)} \rightarrow \text{Pb}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{e}^-$ + pol: $2\text{H}^+(\text{aq}) + 2\text{e}^- \rightarrow \text{H}_2(\text{g}, 1 \text{ atm})$

strömdrivande reaktion: $\text{Pb(s)} + 2\text{H}^+(\text{aq}) \rightarrow \text{Pb}^{2+}(\text{aq}) + \text{H}_2(\text{g}, 1 \text{ atm})$

IV.) a) - $\text{Pb(s)} \mid \text{Pb}^{2+}(\text{aq}) \parallel \text{Fe}^{2+}(\text{aq}), \text{Fe}^{3+}(\text{aq}) \mid \text{Pt(s)}$ + b) $E = 0,77 \text{ V} - (-0,13 \text{ V}) = 0,90 \text{ V}$

c) - pol: $\text{Pb(s)} \rightarrow \text{Pb}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{e}^-$ + pol: $\text{Fe}^{3+}(\text{aq}) + \text{e}^- \rightarrow \text{Fe}^{2+}(\text{aq})$

strömdrivande reaktion: $\text{Pb(s)} + 2\text{Fe}^{3+}(\text{aq}) \rightarrow \text{Pb}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{Fe}^{2+}(\text{aq})$

3. a) A och D.

b) $\text{Pb(s)} + \text{Cu}^{2+}(\text{aq}) \rightarrow \text{Pb}^{2+}(\text{aq}) + \text{Cu(s)}$ och $\text{Zn(s)} + \text{Cu}^{2+}(\text{aq}) \rightarrow \text{Zn}^{2+}(\text{aq}) + \text{Cu(s)}$

4. d) Kommentar: Fe, Cl^- och Zn är redan i de reducerade formerna. Av de två övriga har redoxparet Cl_2/Cl^- högst normalpotential.

5. a) sant b) falskt c) sant d) falskt

6. a) Kromskiktet löses upp, nickelskiktet hindrar järn från att rosta.

b) Först löses kromskiktet upp och därefter börjar järnet att rosta.

7. I smältan finns Pb^{2+} och Br^- . Anodreaktion: $2\text{Br}^- \rightarrow \text{Br}_2 + 2\text{e}^-$

Katodreaktion: $\text{Pb}^{2+} + 2\text{e}^- \rightarrow \text{Pb}$

8. a) På den positiva elektroden sker $\text{PbO}_2(\text{s}) \rightarrow \text{PbSO}_4(\text{s})$. Elektrodens massa ökar (jämför molmassorna).

b) På den negativa elektroden sker $\text{Pb(s)} \rightarrow \text{PbSO}_4(\text{s})$. Elektrodens massa ökar.

c) Ur elektrolyten försvinner H_2SO_4 samtidigt som samma mängd H_2O tillförs. Elektrolytens massa minskar.

9. a) Normalpotentialen för redoxparet H^+/H_2 är 0,00 V. emk definieras som $E = E_{+\text{pol}} - E_{-\text{pol}}$ vilket ger att $E_{-\text{pol}} = E_{+\text{pol}} - E = 0,00 \text{ V} - 0,40 \text{ V} = -0,40 \text{ V}$

b) Den strömdrivande reaktionen blir $\text{Cd(s)} + 2\text{H}^+ \rightarrow \text{Cd}^{2+} + \text{H}_2(\text{g})$ eftersom elektrodreaktionerna är - pol: $\text{Cd(s)} \rightarrow \text{Cd}^{2+} + 2\text{e}^-$ + pol: $2\text{H}^+ + 2\text{e}^- \rightarrow \text{H}_2(\text{g})$

10. Ja. Totalförlopp: $2 \text{Fe}^{3+} + \text{Fe(s)} \rightarrow 3 \text{Fe}^{2+}$

- pol: $\text{Fe(s)} \rightarrow \text{Fe}^{2+} + 2\text{e}^-$

+ pol: $\text{Fe}^{3+} + \text{e}^- \rightarrow \text{Fe}^{2+}$.

11. Sambandet $n(\text{e}^-) \cdot F = I \cdot t$ ger att $t = \frac{n(\text{e}^-) \cdot F}{I}$. Katodreaktionen är $\text{Cu}^{2+} + 2 \text{e}^- \rightarrow \text{Cu(s)}$, vilket ger molförhållandet $n(\text{e}^-) = 2 \cdot n(\text{Cu}) = 2 \cdot 100 \text{kg} / (63,55 \text{ g/mol}) = 3,147 \cdot 10^3 \text{ mol}$. Tiden t beräknas till $t = \frac{3,147 \cdot 10^3 \cdot 9,65 \cdot 10^4}{10} \approx 3,0 \cdot 10^7 \text{ sek}$ vilket motsvarar ca 351 dagar dvs 50 veckor.

12. Katodreaktionen är $\text{Al}^{3+} + 3 \text{e}^- \rightarrow \text{Al(s)}$, vilket ger $n(\text{Al}) = 1/3 \cdot n(\text{e}^-)$. Substansmängden elektroner ges av $n(\text{e}^-) = \frac{I \cdot t}{F}$, $t = 1 \text{ dygn} = 24 \cdot 3600 \text{ sek}$, $I = 75000 \text{ A}$ vilket ger

$$n(\text{Al}) = \frac{75000 \cdot 24 \cdot 3600}{3 \cdot 9,65 \cdot 10^4} = 22,4 \cdot 10^3 \text{ mol.}$$

$$m(\text{Al}) = 22,4 \cdot 10^3 \text{ mol} \cdot 27,0 \text{ g/mol} \approx 600 \text{ kg.}$$

13. I elektrolyten finns H_3O^+ , Cl^- och H_2O .

a) +b) Vid katoden sker en reduktion: $2\text{H}_3\text{O}^+ + 2\text{e}^- \rightarrow \text{H}_2 + 2 \text{H}_2\text{O}$

Vid anoden sker en oxidation: $2 \text{Cl}^- \rightarrow \text{Cl}_2 + 2\text{e}^-$

Totalreaktionen blir: $2 \text{H}_3\text{O}^+ + 2 \text{Cl}^- \rightarrow \text{H}_2 + \text{Cl}_2 + 2 \text{H}_2\text{O}$

14. : Redoxparet är $\text{O}_2 / \text{H}_2\text{O}_2$ har $E^0 = 0,682 \text{ V}$ och redoxparet $\text{MnO}_4^- / \text{Mn}^{2+}$ har $E^0 = 1,51 \text{ V}$
Dessa redoxpar kan finnas i en galvanisk cell där redoxparet $\text{MnO}_4^- / \text{Mn}^{2+}$ blir pluspol.

Vid pluspolen sker en reduktion: $\text{MnO}_4^- + 8 \text{H}^+ + 5\text{e}^- \rightarrow \text{Mn}^{2+} + 4 \text{H}_2\text{O}$

Vid minuspolen sker en oxidation: $\text{H}_2\text{O}_2 \rightarrow \text{O}_2 + 2 \text{H}^+ + 2\text{e}^-$

Cellreaktionen blir: $2\text{MnO}_4^- + 5\text{H}_2\text{O}_2 + 6 \text{H}^+ \rightarrow 2 \text{Mn}^{2+} + 5\text{O}_2 + 8 \text{H}_2\text{O}$ vilket är den spontana reaktionen.

Svaret är alltså att reaktionen är spontan åt vänster.

15. I elektrolyten finns Na^+ , Cl^- och H_2O . I vattenlösning kan metalliskt natrium inte bildas.

Vid katoden sker en reduktion: $2 \text{H}_2\text{O} + 2\text{e}^- \rightarrow \text{H}_2 + 2 \text{OH}^-$

Vid anoden sker en oxidation: $2 \text{Cl}^- \rightarrow \text{Cl}_2 + 2\text{e}^-$

Totalreaktionen blir: $2 \text{H}_2\text{O} + 2 \text{Cl}^- \rightarrow \text{H}_2 + \text{Cl}_2 + 2 \text{OH}^-$

Om i stället anoden hade varit av koppars hade anodreaktionen blivit: $\text{Cu(s)} \rightarrow \text{Cu}^{2+} + 2\text{e}^-$.

Redoxparet $\text{Cu}^{2+} / \text{Cu}$ har $E^0 = 0,34 \text{ V}$ och redoxparet $\text{Cl}_2 / \text{Cl}^-$ har $E^0 = 1,36 \text{ V}$

16.a) I elektrolyten finns Cu^{2+} , Br^- och H_2O .

Vid katoden sker en reduktion: $\text{Cu}^{2+} + 2\text{e}^- \rightarrow \text{Cu(s)}$

Vid anoden sker en oxidation: $2\text{Br}^- \rightarrow \text{Br}_2 + 2\text{e}^-$

b) I elektrolyten finns K^+ , SO_4^{2-} och H_2O . Elektrolysen blir en sönderdelning av vatten.

Vid katoden sker en reduktion: $2\text{H}_2\text{O} + 2\text{e}^- \rightarrow \text{H}_2 + 2\text{OH}^-$

Vid anoden sker en oxidation: $2\text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{O}_2 + 4\text{H}^+ + 4\text{e}^-$

c) I elektrolyten finns Na^+ , OH^- och H_2O .

Vid katoden sker en reduktion: $2\text{H}_2\text{O} + 2\text{e}^- \rightarrow \text{H}_2 + 2\text{OH}^-$

Vid anoden sker en oxidation: $4\text{OH}^- \rightarrow \text{O}_2 + 2\text{H}_2\text{O} + 4\text{e}^-$.

17. a, b och c är sanna.

Vid katoden sker en reduktion: $\text{Cu}^{2+} + 2\text{e}^- \rightarrow \text{Cu(s)}$

Vid anoden sker en oxidation: $\text{Cu(s)} \rightarrow \text{Cu}^{2+} + 2\text{e}^-$

18. Vid katoden sker en reduktion: $2\text{H}^+ + 2\text{e}^- \rightarrow \text{H}_2$

Vid anoden sker en oxidation: $2\text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{O}_2 + 4\text{H}^+ + 4\text{e}^-$

Totalreaktion: $2\text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{O}_2(\text{g}) + 2\text{H}_2(\text{g})$

$$n(\text{H}_2) = 2 \cdot n(\text{O}_2) = 2 \cdot 1/4 \cdot n(\text{e}^-) \text{ och } n(\text{e}^-) = \frac{I \cdot t}{F}. \text{ Detta ger } n(\text{H}_2) = 2 \cdot \frac{1}{4} \cdot \frac{0,25\text{A} \cdot 15 \cdot 60\text{sek}}{96,5 \cdot 10^4 \text{C} \cdot \text{mol}^{-1}} =$$

$$1,166 \cdot 10^{-3} \text{ mol} \Rightarrow n(\text{O}_2) = 1,166 \cdot 10^{-3} / 2 \text{ mol} = 0,583 \cdot 10^{-3} \text{ mol} \Rightarrow n(\text{total}) = 1,749 \cdot 10^{-3} \text{ mol}.$$

Allmänna gaslagen $P \cdot V = n \cdot R \cdot T$ ger $V = \frac{n \cdot R \cdot T}{P}$. Med insatta värden erhålls

$$V_{\text{tot}} = \frac{1,749 \cdot 10^{-3} \cdot 8,314 \cdot (273 + 30)}{76 \cdot 10^3} = 5,79 \cdot 10^{-5} \text{ m}^3 = 5,79 \cdot 10^{-2} \text{ dm}^3 = 57,9 \text{ cm}^3 \approx 58 \text{ cm}^3.$$

19. Elementet får följande poltecken: $-\text{Zn(s)} \mid \text{Zn}^{2+}(\text{aq}) \parallel \text{Ag}^+(\text{aq}) \mid \text{Ag(s)} +$

Vid - polen sker en oxidation: $\text{Zn(s)} \rightarrow \text{Zn}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{e}^-$

Vid + polen sker en reduktion: $\text{Ag}^+(\text{aq}) + \text{e}^- \rightarrow \text{Ag(s)}$

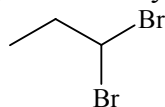
Den strömdrivande reaktionen är $\text{Zn(s)} + 2\text{Ag}^+(\text{aq}) \rightarrow \text{Zn}^{2+}(\text{aq}) + 2\text{Ag(s)}$

Zinkelektrodens massa minskar med 0,13 g vilket motsvarar $0,13 \text{ g} / (65,38 \text{ g/mol}) = 2,0 \cdot 10^{-3} \text{ mol}$.

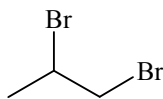
Under samma tid måste silverelektrodens massa öka med $2 \cdot 2,0 \cdot 10^{-3} \text{ mol}$. Massan silver blir $2 \cdot 2,0 \cdot 10^{-3} \text{ mol} \cdot 107,87 \text{ g/mol} = 0,43 \text{ g}$.

Organisk kemi. (KEMA01)

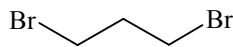
1. a) Det finns fyra olika isomerer

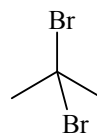
1,1-dibromopropan

1,2-dibromopropan

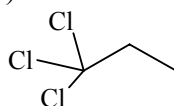

1,3-dibromopropan

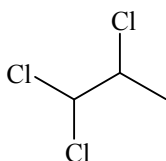

2,2-dibromopropan

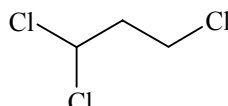
b) Det finns fem olika isomerer:

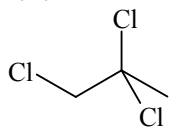
1,1,1-trikloropropan

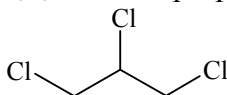
1,1,2-trikloropropan

1,1,3-trikloropropan

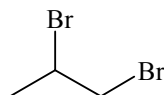
1,2,2-trikloropropan

1,2,3-trikloropropan

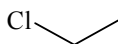
2. $\text{CH}_2=\text{CH}-\text{CH}_3 + \text{Br}_2 \rightarrow \text{CH}_2\text{Br}-\text{CHBr}-\text{CH}_3$.

Produktens namn 1,2-dibromopropan med strukturen.

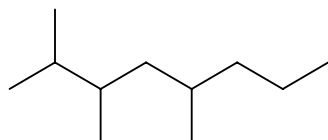

3. $\text{CH}_3-\text{CH}_3 + \text{Cl}_2 \rightarrow \text{CH}_2\text{Cl}-\text{CH}_3 + \text{HCl}$

Produktens namn klorethan med strukturen

4.

5. a) 2,3,4-trimetylheptan

b) 3,3,5-trimetylhexan

c) 2-metylpentan

d) 5-metyl-2-hexen

e) 2-pentyn

f) 1,1-dimetylcyklohexan

g) 1-metyl-2-etylbenzen

6. $\text{C}_5\text{H}_{12} + 8 \text{O}_2 \rightarrow 5 \text{CO}_2 + 6 \text{H}_2\text{O}$

7. c) d)

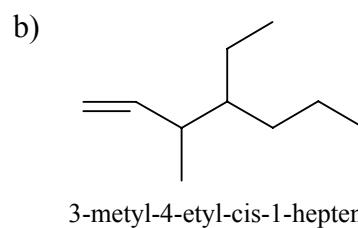
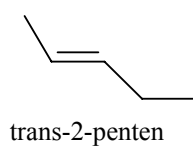
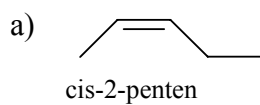
8. a) b) c)

9. b) d)

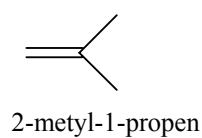
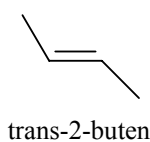
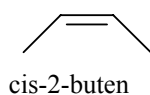
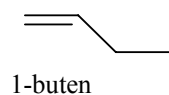
10. d)

11. $C_7H_{16} + 11O_2 \rightarrow 7CO_2 + 8H_2O$, 3,52 kg vatten
1 mol $C_7H_{16} \leftrightarrow 8$ mol H_2O . $1,00 \text{ kg} = 1,00 \cdot 10^3 \text{ g}$. $M(C_7H_{16}) = 100,1 \text{ g/mol}$;
 $n(C_7H_{16}) = 1,00 \cdot 10^3 / 100,1 = 9,99 \text{ mol}$.
 $\Rightarrow n(H_2O) = 8 \cdot 9,99 = 79,9 \text{ mol}$. $M(H_2O) = 18,0 \text{ g/mol}$
 $\Rightarrow m(H_2O) = 79,9 \cdot 18,0 \text{ g} = 1,44 \text{ kg}$.

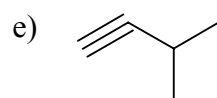
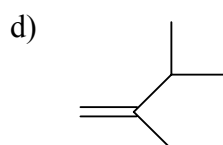
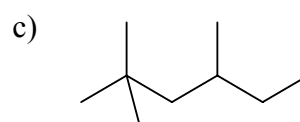
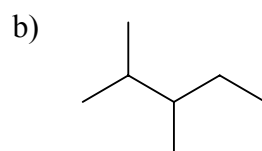
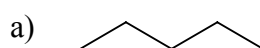
12.

13.

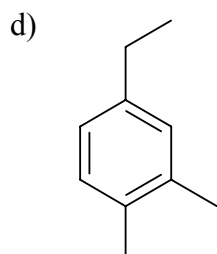
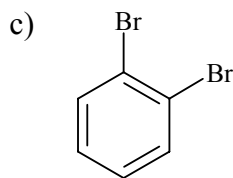
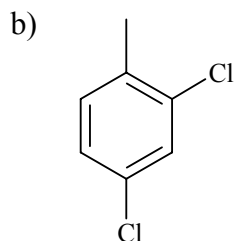
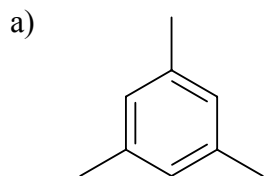

14.

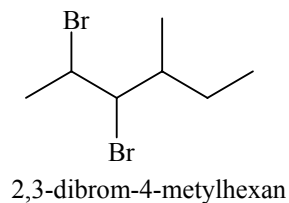
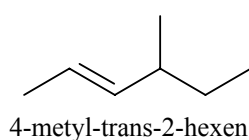
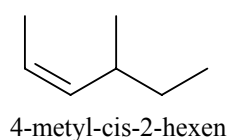

15.

e)

16. ,

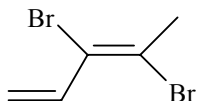

17. c)

18. Antag att det finns 100 g av ämnet. $m(\text{C}) = 23,8 \text{ g}$; $m(\text{H}) = 5,9 \text{ g}$; $m(\text{Cl}) = 70,3 \text{ g}$.
 $n = m/M \Rightarrow n(\text{C}) = 23,8/12,0 \text{ mol} = 1,98 \text{ mol}$; $n(\text{H}) = 5,9/1,008 \text{ mol} = 5,85 \text{ mol}$;
 $n(\text{Cl}) = 70,3/35,5 \text{ mol} = 1,98 \text{ mol}$.
 $n(\text{C}) : n(\text{H}) : n(\text{Cl}) = 1,98 : 5,85 : 1,98 \approx 1 : 3 : 1$.
 Alltså blir den empiriska formeln CH_3Cl .

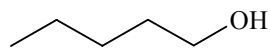
19. $12,9 \text{ g C}_3\text{H}_6\text{Br}_2$ motsvarar $12,9/201,8 = 0,0639 \text{ mol}$ ($n = m/M$)
 Enligt reaktionsformeln blir $n(\text{C}_3\text{H}_6) = 0,0639 \text{ mol}$.
 Molvolymen = $24,2 \text{ dm}^3/\text{mol} \Rightarrow V(\text{C}_3\text{H}_6) = 0,0639 \cdot 24,2 \text{ dm}^3 = 1,55 \text{ dm}^3$.

20.

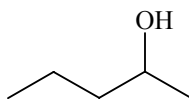

21. a) 100 g CaC_2 motsvarar $100/64,1 \text{ mol} = 1,56 \text{ mol}$.
 Enligt reaktionsformeln är $n(\text{C}_2\text{H}_2) = n(\text{CaC}_2)$. Antalet mol etyn blir då $1,56 \text{ mol}$.
 b) Allmänna gaslagen $P \cdot V = n \cdot R \cdot T \Rightarrow V = n \cdot R \cdot T/P \Rightarrow$
 $V = 1,56 \cdot 8,314 \cdot 298/(100 \cdot 10^3) = 0,0387 \text{ m}^3 = 38,7 \text{ dm}^3$.

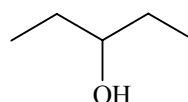
22.

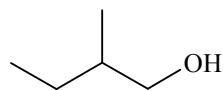
1-pentanol (primär)

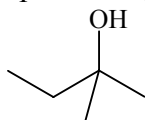
2-pentanol (sekundär)

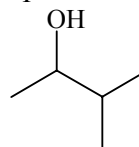
3-pentanol (sekundär)

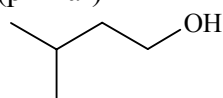
2-metyl-1-butanol
(primär)

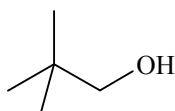
2-metyl- 2-butanol
(tertiär)

3-metyl- 2-butanol
(sekundär)

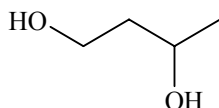

3-metyl-1-butanol
(primär)

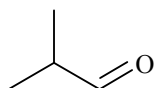
2,2-dimetyl-1-propanol
(primär)

23.

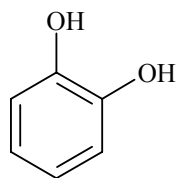
24. primära: b), e) sekundära: c) terciära: a), d).

25. Det bildas 2-metylpropanal

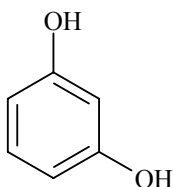

26. a) först etanal (acetaldehyd) $\text{CH}_3\text{-CHO}$, sedan etansyra (ättiksyra) CH_3COOH
b) 3-metyl-2-butanon c) propansyra (propionsyra) $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{COOH}$

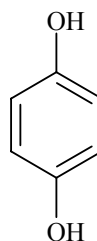
27.

1,2-dihydroxibensen

1,3-dihydroxibensen

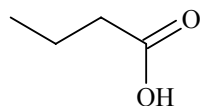

1,4-dihydroxibensen

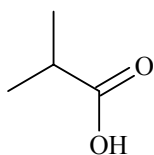
b) 1,4-dihydroxibensen. Det är en symmetrisk molekyl.

28. $\text{CH}_3 - \text{CH}_2 - \text{O} - \text{CH}_3$ etylmetyleter

29.

Butansyra (smörsyra)

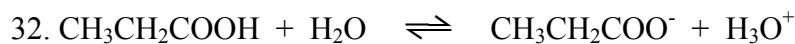
2-metylpropansyra

30. De intermolekylära bindningarna är mycket starkare i etanol (vätebindningar mellan molekylerna) än i dimetyleter (dipol – dipol bindningar).

31. Substansmängden NaOH i 25,0 cm³ 0,100 M är 0,0025 mol. Om syran är enprotonig, är substansmängden syra också 0,0025 mol vilket ger molmassan = 52 g/mol (0,130/0,0025).

Om syran är tvåprotonig behövs dubbelt så stor substansmängd NaOH som syra dvs substansmängden syra är (0,0025/2) mol, vilket ger molmassan för syran = 104 g/mol.

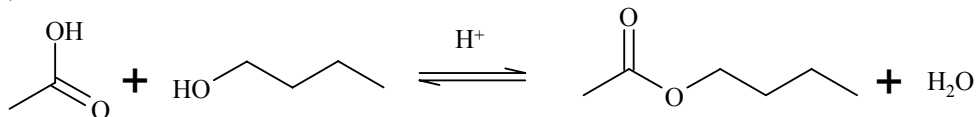
Med dessa förutsättningar kan man konstatera att alternativ c) är korrekt.

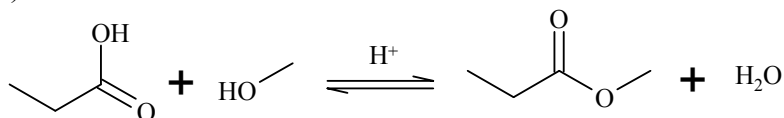
33. 2-pentanol och 3-pentanol

34. a) 2-hexanol och c) 2-metyl-1-butanol

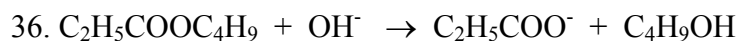
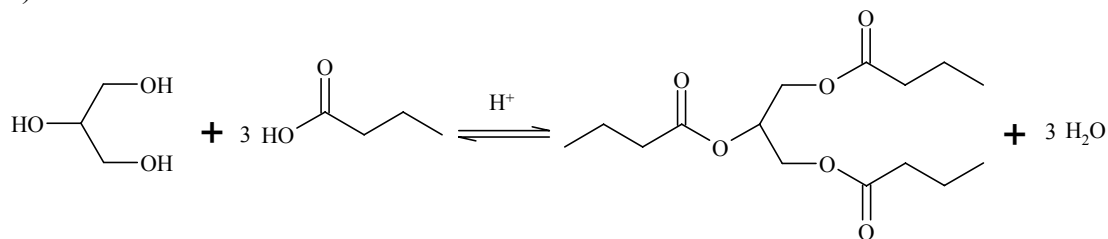
35. a)

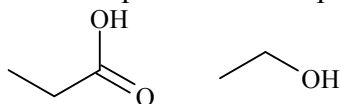
b)

c)

37. Reaktionsprodukterna är propansyra och etanol

38. a) etylpropanoat   b) metylstearat   c) propylmetanoat

39. a) pentyletanoat och butylmetanoat

b) $\text{CH}_3(\text{CH}_2)_3\text{COOC}_5\text{H}_{11}$ och $\text{CH}_3(\text{CH}_2)_2\text{COOC}_2\text{H}_5$

40. c) och e) är korrekta

41. Föreningen i a) är 2-metyl-1-propanol vilken oxideras i två steg: först till 2-metylpropanal och därefter till 2-metylpropansyra.

42. a) Aminogruppen $-\text{NH}_2$ och karboxylgruppen $-\text{COOH}$

b) Hydroxigruppen $-\text{OH}$ och karboxylgruppen $-\text{COOH}$

43. a) Alkoholer   b) etrar   c) karboxylsyror   d) aldehyder   e) alkener

f) omättade karboxylsyror   g) estrar   h) ketoner

44.

a) $-\text{C}=\text{C}-$ alkener

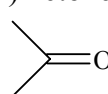
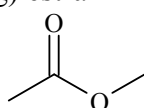
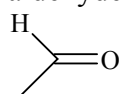
b) $-\text{O}-$ etrar

c) $-\text{OH}$ alkoholer

d) aldehyder

e, g) estrar

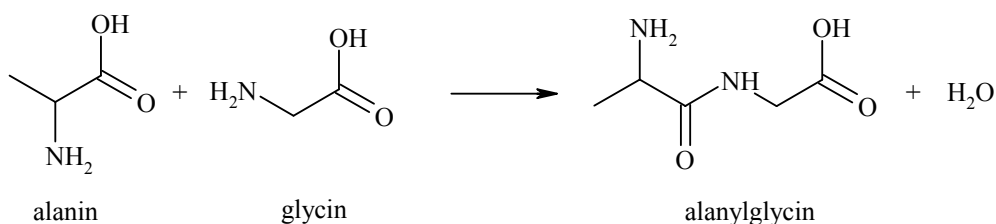
f) ketoner

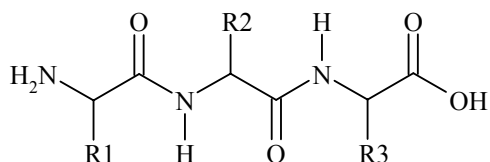
45. a) addition   b) oxidation   c) kondensation   d) elimination   e) substitution

f) addition   g) kondensation

46.

47.

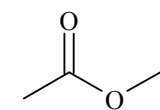
48. a) Glycerol och fettsyror   b) monosackarider   c) aminosyror

49. alternativ d) är korrekt

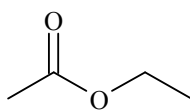
50. alternativ e) är korrekt

51. a), c), e)

52.

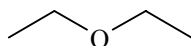

metyletanoat

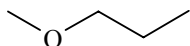

etylmethanoat

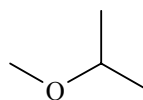
53.

dietyleter

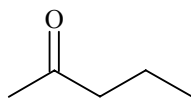

metylpropyleter

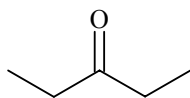

metyl-isopropyleter

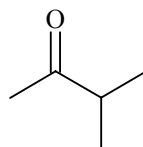
54.

2-pentanon

3-pentanon

3-metyl-2-butanon

55. Kolvävet är C₄H₁₀

Molförhållandet kolväte : CO₂ : H₂O = 0,2 mol : 0,8 mol : 1,0 mol =
1,0 mol : 4,0 mol : 5,0 mol. Detta innebär 4 C och 10 H dvs C₄H₁₀.

56. a) Förening II är en aldehyd och kan reducera silverjoner till fritt silver.

b) Förening II kan bildas genom oxidation av primär alkohol

c) Förening I är en keton, vilken bildas genom oxidation av sekundär alkohol

d) Förening IV kan förekomma i två optiskt aktiva former. Tredje kolatomen från vänster är en asymmetrisk kolatom.

e) Förening III kan uppvisa cis-, trans-isomeri

f) Föreningarna III och IV innehåller en dubbelbindning och kan addera brom.

Kinetik. (KEMA02, KEMA03)

1. Reaktionshastigheten för en homogen reaktion beror dels av de reagerande ämnens natur, dels av yttre faktorer såsom de reagerande ämnens koncentration, temperatur och eventuellt katalysator.
2. Upplösningen kan påskyndas genom uppvärmning. Temperaturhöjningen ökar upplösningshastigheten per areaenhet av den fasta fasens yta. Upplösningen kan också påskyndas genom pulvrisering av saltet samt genom omrörning eller omskakning. Härigenom ökas arean av gränzytan mellan den fasta fasen och lösningen.

3. Medelreaktionshastigheten definieras som $v_{medel} = -\frac{[N_2O_5]_{t_2} - [N_2O_5]_{t_1}}{t_2 - t_1}$ där t_1 är starttiden

och t_2 är sluttiden. Med värdena insatta blir medelreaktionshastigheten

$$v_{medel} = \frac{2,08 - 2,33}{189 - 0} = 1,32 \cdot 10^{-3} \text{ mol N}_2\text{O}_5 \cdot \text{dm}^{-3} \cdot \text{min}^{-1} = 2,2 \cdot 10^{-5} \text{ mol N}_2\text{O}_5 \cdot \text{dm}^{-3} \cdot \text{min}^{-1}$$

b) Eftersom det enligt reaktionsformeln bildas dubbelt så många NO_2 -molekyler som N_2O_5 -molekyler blir reaktionshastigheten dubbelt så stor dvs $4,4 \cdot 10^{-5} \text{ mol NO}_2 \cdot \text{dm}^{-3} \cdot \text{s}^{-1}$.

4. Ordningen blir $1 + 1 = 2$ dvs andra ordningen b) Ordningen blir $1 + 2 = 3$ dvs tredje ordningen
5. Värdena från tabellen i uppgiften avsatta i ett diagram visas nedan. Den tid det tar för att partialtrycket ska minska till hälften är ca 20 min dvs $t_{1/2} \approx 20$ min.

